

Nr 251

Av herr **Magnusson** i Borås m. fl., om försäljning till allmänheten av aktier i statliga företag.

(Lika lydande med motion nr 200 i Första kammaren)

I årets finansplan återfinnes följande uttalande:

Förmögenhetstillväxten i ett samhälle som vårt med under lång tid stigande investeringskvot tenderar att ske i ett allt snabbare tempo. Om den tillåts fortgå på ett sätt som innebär en ökad olikhet i välståndets fördelning uppstår konsekvenser som inte är acceptabla från vare sig ekonomisk eller social synpunkt.

Uttalandet är intressant därför att det bygger på en iakttagelse som vi tidigare fäst uppmärksamheten på. Samtidigt är det emellertid uppenbart att varken finansministern själv eller det socialdemokratiska regeringspartiet varit eller är berett att dra den rätta slutsatsen av det gjorda konstaterandet — nämligen den att man på alla sätt bör söka främja en jämnare förmögenhetsfördelning. Enligt deras uppfattning är det stat och kommun — icke de enskilda medborgarna — som i växande utsträckning skall tillgodogöra sig förmögenhetsökningen. Detta synsätt är enligt vår mening i grunden felaktigt. Effekten blir ju endast att tidigare förmögenhetskonzentrationer kompletteras med en ännu större förmögenhetskonzentration.

Den linje som vi företräder innebär att man i stället bör tillvarataga det moderna samhällets möjligheter genom att stimulera en spridning av det personliga förmögenhetsägandet. Detta kan i sin tur inte åstadkommas på annat sätt än att den ekonomiska politiken och framför allt skattepolitiken får en annan inriktning än för närvarande. Hur dessa förändringar skall utformas och efter vilka riktlinjer den ekonomiska politiken skall föras har behandlats i ett flertal motioner från högerpartiets sida.

Den på längre sikt väsentligaste uppgiften i fråga om spridningen av det personliga ägandet är ett breddat delägarskap i näringslivet. Behovet av det ökade sparande som behövs för att vidmakthålla och förbättra den produktionsapparat av vilken vårt välstånd beror, måste tillgodoses genom att allt fler bereds tillfälle till ett ökat andelsäggande.

Även i detta avseende har vi i motioner till denna riksdag förordat ändringar och åtgärder på skattepolitikens och den ekonomiska lagstiftningens område

som skulle bereda medborgarna tillfälle att i växande utsträckning placera sina sparmedel i ett direkt andelssparande i näringslivet.

Enligt vår uppfattning är det dessutom angeläget att staten även på ett mera direkt sätt går i spetsen för en politik som ger medborgarna möjligheter till en värdesäker placering av sina sparmedel. Detta bör ske genom att staten själv — där så är möjligt — inbjuder till ett deläggande i de statliga företagen.

Av olika anledningar har staten kommit att driva en alltmer omfattande ekonomisk verksamhet. När motiven härför varit fiskala eller varit speciellt betingade såsom på televäsendets område, har skälen också varit starka för helägda statliga företag. Dessa arbetar inte med ett vinstsyfte av det slag som de privatägda företagen i konkurrens med varandra arbetar för. Flera av de statliga företagen t. ex. Sveriges kreditbank, LKAB, Statens reproduktionsanstalt, ASSI, Statsgruvor, Karlskronavarvet m. fl. arbetar emellertid med klart uttalat vinstsyfte och i den speciella privata företagsformen, aktiebolagsformen. I dessa fall är det enligt vår mening otillfredsställande att företagen är statligt helägda.

Enligt vår mening bör statliga företag inte stå i en särställning i något hänseende. Vi förordar därför att en icke alltför ringa minoritet av deras aktier bör utbudas till försäljning till allmänheten. Som skäl vill vi anföra bl. a., att företagen själva har ett direkt intresse av att en så stor allmänhet som möjligt följer deras förehavanden, övervakar deras skötsel och värderar deras resultat, att delägarskapet sprides till så många människor som möjligt, att förståelsen för företagsamhetens problem fördjupas och att benägenheten att taga risker vid placering av sparmedel uppmuntras hos människor, som känner förtroende för staten och här har staten som majoritetsdelägare. Utan att en närmare utredning av hela denna problemställning kommer till stånd, vill vi inte påyrka omedelbara åtgärder, men vi hemställer, att en sådan utredning utan dröjsmål igångsättes.

Med stöd av det ovan anförda hemställas,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande lämpliga former för försäljning av aktier i de i vinstsyfte drivna statliga företagen, varvid särskilt beaktas att sådana former för aktieförsäljningen ordnas, som garanterar en bred spridning av aktierna bland allmänheten och som kan vara ägnade att främja det långsiktiga sparandet.

Stockholm den 25 januari 1966

Tage Magnusson
i Borås

Hans Nordgren

Manne Ståhl

B.-O. Thylén

Nils Carlshamre